

Rapport
Onderzoek resultaten
inburgering gemeente Venlo

29 maart 2006

 Van Naem Partners
organisatieadviseurs

Rapport Onderzoek resultaten inburgering gemeente Venlo

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
1 Inleiding.....	6
2 Doelstelling en opzet onderzoek.....	7
2.1 Doelstelling.....	7
2.2 Onderzoeksvragen.....	8
2.3 Onderzoekspopulatie.....	8
2.4 Onderzoeksmethode.....	8
3 Resultaten Nederlandse taalvaardigheid.....	11
3.1 Toetsresultaten en behaalde niveaustijging.....	12
3.2 Relatie eindniveau en streefniveau.....	15
4 Beoordeling van de inhoud van de trajecten.....	16
4.1 Beoordeling van de inhoud in het algemeen.....	16
4.2 Beoordeling van de inhoud van de lessen Nederlands.....	18
4.3 Beoordeling van de lessen opvoedingsondersteuning.....	19
4.4 Beoordeling van de inhoud van de taalstages.....	19
5 De begeleiding en organisatie van de trajecten.....	20
5.1 Beoordeling van de begeleiding door de gemeente.....	21
5.2 Beoordeling van de begeleiding door het ROC.....	22
5.3 Beoordeling van de begeleiding door Vluchtelingenwerk.....	23
5.4 Beoordeling van de organisatie van de trajecten.....	23
6 De beleving van het maatschappelijk effect op de deelnemer zelf.....	26
6.1 Het effect op contacten met mensen die Nederlands spreken.....	26
6.2 Het effect op de maatschappelijke participatie.....	27
7 De beleving van het maatschappelijk effect op op partners en gezinsleden.....	29
7.1 Effect van het traject op contacten van partner en/of gezinsleden.....	29
7.2 Effect van het traject op maatschappelijke participatie van partner en/of gezinsleden.....	30
8 Conclusies en aanbevelingen.....	31
8.1 Conclusies.....	31
8.2 Aanbevelingen.....	37
Bijlage 1 Vragenlijst (apart document)	
Bijlage 2 Operationalisering onderzoeksvragen en resultaten enquêtevragen (apart document)	

Samenvatting

In de voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering, wenst de gemeente Venlo inzicht te krijgen in de resultaten van het huidige inburgeringsbeleid. Zij heeft gevraagd om een onderzoek dat inzicht biedt in:

- de behaalde eindniveaus en niveaustijgingen
- wat de inburgeraars vinden over het gevolgde traject
- of de trajecten de deelname aan de Nederlandse samenleving bevorderen of vergemakkelijken.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek richt zich op inburgeraars die in de gemeente Venlo hun traject of cursus Nederlands met succes hebben afgerond in 2003, 2004 of de eerste helft van 2005. In totaal zijn dit 668 personen, verdeeld over drie doelgroepen (455 nieuwkomers, 166 oudkomers en 47 klanten van de Sociale Dienst).

Voor het onderzoek naar de behaalde eindniveaus en niveaustijgingen hebben wij de gegevens van de monitor Inburgering geraadpleegd. Voor het onderzoek naar de mening van de inburgeraars over het traject en het effect ervan, zijn interviews gehouden met 77 inburgeraars¹. Deze interviews zijn mondeling afgenomen door tweetalige enquêteurs die affiniteit hebben met de allochtone gemeenschappen in Venlo.

Belangrijkste conclusies

De conclusies uit het onderzoek zijn uitgebreid verwoord in hoofdstuk 8. Hieronder zetten wij de belangrijkste conclusies op een rij.

- 1 Wat zijn de resultaten op taalvaardigheid Nederlands die inburgeraars hebben behaald in de jaren 2003, 2004 en de eerste helft van 2005?
 - Tweederde van de nieuwkomers en oudkomers behaalt aan het einde van hun traject niveau 1 of hoger. Nieuwkomers eindigen vaker hoger dan oudkomers.
 - Tweederde van de nieuwkomers heeft een niveaustijging gehaald van 1 of meer niveaus. Oudkomers behalen minder vaak een niveaustijging.

¹ Hierbij moet worden vermeld, dat het aantal geïnterviewde klanten van de Sociale Dienst laag is. De betrouwbaarheid van de constatering over deze doelgroep is daarom klein.

- Ongeveer de helft van de nieuwkomers eindigt op het streefniveau dat aan het begin van hun traject is bepaald. Oudkomers halen hun streefniveau minder vaak. De meeste inburgeraars die hun streefniveau niet halen, eindigen één of meerdere niveaus lager dan vooraf beoogd.
- 2 Hoe beoordelen de deelnemers de inhoud van de trajecten?
- Verreweg de meeste geïnterviewden zijn tevreden over de inhoud van de trajecten in het algemeen, de lessen Nederlands en de lessen opvoedingsondersteuning.
 - In de lessen Nederlands hebben de meeste geïnterviewden geleerd wat ze het belangrijkste vonden om te leren, namelijk 'spreken'. Degenen die zeggen dat zij iets hebben gemist, geven vooral aan dat zij meer diepgang op lezen en schrijven wilden hebben of meer ruimte om te oefenen.
 - 20% van de geïnterviewden heeft een (niet verplichte) taalstage gevolgd. Iets minder dan de helft van hen vindt dat zij hun Nederlandse taalvaardigheden niet goed hebben kunnen oefenen in deze stage, omdat er op hun stageplek dialect werd gesproken of omdat er veel allochtonen waren.
- 3 Hoe beoordelen de deelnemers de begeleiding bij en de organisatie van de trajecten?
- De meeste deelnemers zijn tevreden over de begeleiding van de gemeente, het ROC en Vluchtelingenwerk. Klanten van de Sociale Dienst zijn hierover het minst tevreden en een groot deel van hen heeft geen mening over de begeleiding.
 - Over de organisatie van het traject is een overgrote meerderheid van de respondenten tevreden. Het meest tevreden zijn zij over de kwaliteit van het lesmateriaal en de docenten. Oudkomers zijn daarnaast vaak tevreden over de locatie en de lestijden. Iets minder dan de helft van de oudkomers had wel graag meer lessen per week gehad.
 - Degenen die gebruik hebben gemaakt van de kinderopvang die de gemeente heeft geregeld, zijn tevreden over de organisatie, de locatie en de opvangtijden.

- 4 Hoe beoordelen de deelnemers het maatschappelijk effect van de trajecten op henzelf?
- Ruim driekwart van de geïnterviewden vindt dat het traject een positief effect heeft gehad op hun maatschappelijke participatie. Het aantal inburgeraars dat aangeeft contacten te hebben met mensen die Nederlands spreken, is met een kwart toegenomen na het traject. Ook nemen meer inburgeraars na hun traject deel aan activiteiten met Nederlanders.
 - De gebrekkige taalkennis blijkt vóór het traject voor een aantal geïnterviewden een belemmering te zijn geweest voor activiteiten of contacten met mensen die Nederlands spreken. Deze belemmering blijkt ná het traject bij alle doelgroepen flink te zijn afgenomen.
- 5 Hoe beoordelen de deelnemers het maatschappelijk effect van de trajecten op hun partner en andere gezinsleden?
- Vrijwel alle geïnterviewden geven aan dat hun partner en/of gezinsleden ook al voor het traject contacten hadden met mensen die Nederlands spreken. Ruim eenderde van hen meldt dat hun traject tóch een positief effect daarop heeft gehad. De belangrijkste reden hiervoor is dat de respondenten zichzelf beter konden redden en meer zelfvertrouwen hebben. De partner en/of gezinsleden hoefden daardoor niet meer mee om te tolken. Deze kregen daardoor meer tijd voor zichzelf en hun eigen contacten en activiteiten.
 - Ook geeft een aantal geïnterviewden aan dat zij hun kinderen na hun traject beter kunnen ondersteunen en stimuleren, wanneer die activiteiten willen ondernemen.

Belangrijkste aanbevelingen

In hoofdstuk 8 zijn onze aanbevelingen voor de gemeente Venlo uitgebreid verwoord. Hieronder vatten we de belangrijkste aanbevelingen samen.

- Dit onderzoek heeft een positieve uitkomst, vooral waar het gaat om de mate van maatschappelijke participatie van inburgeraars en hun contacten met mensen die Nederlands spreken. Wij bevelen aan dat de gemeente Venlo de gemeenteraad, de bevolking en maatschappelijke organisaties informeert over de resultaten. Dit kan de beeldvorming over inburgering en inburgeraars actief positief beïnvloeden. Wij achten het bovendien van belang dat de gemeente de inburgeraars na hun eerste stap van maatschappelijke participatie blijft ondersteunen met andere gemeentelijke instrumenten, zoals wijkaanpak, buurtwerk, sport en vrijwilligerswerk.

- De gemeente lijkt weinig sturing te hebben uitgeoefend op de trajecten die de klanten van de Sociale Dienst hebben gevolgd. Wij bevelen aan dat de gemeente in het vervolg afspraken maakt over de duur van de cursus, het te behalen eindniveau of niveaustijging en de begeleiding van de cursisten.
- Uit het onderzoek komt een aantal vraagstukken naar voren, waarover de gemeente ons inziens nadere afspraken dient te maken met het ROC en eventuele andere trajectaanbieders:
 - over de registratie van toetsresultaten
 - over de oorzaken en verdere aanpak van de discrepantie tussen streefniveau en eindniveau
 - over het effect, de randvoorwaarden en een eventuele verplichting van taalstages
 - over wat de gemeente en de cursisten kunnen verwachten aan begeleiding.

1 Inleiding

De gemeente Venlo investeert in inburgering. Jaarlijks volgen tussen de 150 en 200 nieuwkomers in Venlo een inburgeringstraject. Sinds 2003 zijn elk jaar ongeveer 80 oudkomers gestart met een oudkometertraject in het kader van 'Taaltrapje'. Vanaf 2005 is er bovendien het project 'Veelkleurige vrouwen', dat allochtone vrouwen ertoe stimuleert om actief deel te nemen aan de Venlose samenleving. Ten slotte zijn er in de afgelopen tweeënhalf jaar ongeveer 50 uitkeringsgerechtigden geweest, voor wie een taal cursus onderdeel uitmaakte van het reïntegratietraject.

Naar verwachting zal medio 2006 of uiterlijk 1 januari 2007 de nieuwe Wet inburgering (WI) in werking treden. Deze wet zal het inburgeringsstelsel ingrijpend wijzigen. In de Wet inburgering staat de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar centraal. De gemeente gaat de inburgeraar vooral informeren en ondersteunen. Zij kan bovendien een aanbod (blijven) doen aan inburgeraars met een uitkering én een arbeidsplicht, en aan opvoeders zonder werk én zonder uitkering.

In de voorbereiding op de nieuwe wet, wenst de gemeente Venlo inzicht te krijgen in de resultaten van het huidige inburgeringsbeleid. Zij heeft gevraagd om een onderzoek dat inzicht biedt in de behaalde eindniveaus en niveaustijging (in relatie tot het eindniveau), nagaat wat de inburgeraars vinden over het gevolgde inburgeringstraject en onderzoekt of de inburgeringscursus de deelname aan de Nederlandse samenleving bevordert of vergemakkelijkt.

In opdracht van de gemeente Venlo heeft Van Naem & Partners dit onderzoek uitgevoerd tussen oktober 2005 en januari 2006. Dit rapport beschrijft de resultaten van het onderzoek.

Opbouw rapportage

In hoofdstuk 2 komen de doelstelling en de opzet van het onderzoek aan de orde. In de hoofdstukken 3 tot en met 7 beschrijven wij de resultaten van het onderzoek, in ieder hoofdstuk staat een onderzoeksvraag centraal. De samenvatting en conclusies zijn opgenomen in hoofdstuk 8.

Verder behoren bij deze rapportage twee (losse) bijlagen. Bijlage 1 bevat de vragenlijst, waarmee in interviews de onderzoeksvragen op het gebied van klanttevredenheid en maatschappelijk effect zijn onderzocht. Bijlage 2 bevat een schematische weergave van de onderzoeksresultaten die uit de interviews naar voren zijn gekomen.

2 Doelstelling en opzet onderzoek

In dit hoofdstuk staat de opzet centraal van het onderzoek naar de resultaten van de inburgering in de gemeente Venlo. In de volgende paragrafen is beschreven wat het doel van het onderzoek is, welke onderzoeksvragen worden beantwoord en welke onderzoekspopulatie is gebruikt.

2.1 Doelstelling

Het onderzoek moet de gemeente inzicht bieden in:

- de behaalde resultaten die inburgeraars, voor wat betreft hun eindniveau en niveaustijging in hun Nederlandse taalvaardigheid
- de beoordeling door de inburgeraars over de gevolgde trajecten
- de beleving van de inburgeraars van het effect van hun inburgeringstraject op henzelf en hun eventuele partners of kinderen.

Behaalde eindniveaus en niveaustijging in Nederlandse taalvaardigheid
Ieder inburgeringstraject start met een begintoets en eindigt met een eindtoets. In beide toetsen wordt het niveau van de Nederlandse taalvaardigheid beoordeeld. Bij de begintoets wordt ook aangegeven wat het streefniveau is dat de inburgeraar met de inburgeringscursus kan bereiken.

Het onderzoek moet inzicht bieden in de behaalde eindniveaus, de gerealiseerde niveaustijgingen en de mate waarin vooraf vastgelegde streefniveaus daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Beoordeling van de inhoud en organisatie van de trajecten

De tweede doelstelling richt zich op de inhoud en de organisatie van het inburgeringsonderzoek, de trajectbegeleiding en de cursus zelf. Het gaat hierbij om activiteiten van de gemeente, maar ook van andere betrokken organisaties, zoals het ROC en Vluchtelingenwerk.

Beleving maatschappelijk effect van de trajecten

Bij de derde doelstelling staat het beleefde maatschappelijk effect van het inburgeringstraject centraal. Hierbij gaat het erom of de oud-deelnemers vinden dat zij, hun partners en/of kinderen ná het traject:

- meer, minder of evenveel contacten hebben met autochtonen en andere groepen dan de eigen etnische groep
- meer, minder of evenveel deelnemen aan activiteiten in hun omgeving zoals vrijwilligerswerk, activiteiten op school, werk, lidmaatschap van een sportvereniging, mantelzorg, gesubsidieerd werk en dergelijke.

Hierbij benadrukken wij dat het hier gaat om de beleving van de inburgeraar. Er is geen (nul)meting gedaan van de maatschappelijke participatie van inburgeraars in Venlo, waarmee kan worden vergeleken.

2.2 Onderzoeksvragen

De doelstellingen voor dit onderzoek hebben wij vertaald naar de volgende onderzoeksvragen en subvragen.

- 1 Wat zijn de resultaten op taalvaardigheid Nederlands die inburgeraars hebben behaald in de jaren 2003, 2004 en de eerste helft van 2005?
- 2 Hoe beoordelen de deelnemers de inhoud van de trajecten?
- 3 Hoe beoordelen de deelnemers de begeleiding bij en de organisatie van de trajecten?
- 4 Hoe beoordelen de deelnemers het maatschappelijk effect van de trajecten op henzelf?
- 5 Hoe beoordelen de deelnemers het maatschappelijk effect van de trajecten op hun partner en andere gezinsleden?

2.3 Onderzoekspopulatie

Het onderzoek richt zich op inburgeraars die hun traject of cursus Nederlands met succes hebben afgerond in 2003, 2004 of de eerste helft van 2005. In totaal zijn dit 668 personen. Deze groep bestaat uit:

- 455 nieuwkomers die een inburgeringstraject hebben gevolgd met lessen Nederlandse taal (NT2), maatschappijoriëntatie en beroepenoriëntatie
- 166 oudkomers die een duaal inburgeringstraject hebben gevolgd met taallessen (NT2) gericht op opvoedingsondersteuning
- 47 klanten van de Sociale Dienst die taallessen (NT2) hebben gevolgd.

De gemeente voerde in de afgelopen jaren ook inburgeringstaken uit voor haar buurgemeenten. In de onderzoekspopulatie zijn enkele inwoners opgenomen van gemeenten Arcen & Velden en Beesel.

2.4 Onderzoeksmethode

In het Onderzoek Inburgering Venlo hebben wij twee methoden van onderzoek gehanteerd: bureauonderzoek en interviews.

Bureauonderzoek

Voor het beantwoorden van de vraag naar de toetsresultaten van de inburgering in Venlo, hebben wij de monitorverslagen over de WIN en over de Oudkomersregeling over de jaren 2003 en 2004 geraadpleegd, inclusief de onderliggende gegevens.

Deze gegevens waren op het moment van onderzoek over de eerste helft van 2005 nog niet gereed. Voor alle jaren hebben wij verder gebruik gemaakt van gegevens uit de gemeentelijke registratiesystemen voor oudkomers en nieuwkomers.

Interviews

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen 2 tot en met 5 zijn interviews afgenomen onder inburgeraars die hun traject hebben afgerond in 2003, 2004 of de eerste helft van 2005. Uit de onderzoekspopulatie is een aselechte² steekproef getrokken van te interviewen personen.

De interviews zijn mondeling afgenomen door enquêteurs die affiniteit hebben met de allochtone gemeenschappen in Venlo. Omdat zij bekend waren met (en soms bij) de doelgroepen, bleken de respondenten relatief snel mee te werken. De meeste interviews zijn uitgevoerd door tweetalige enquêteurs die, waar nodig, vragen konden toelichten in de moedertaal van de respondent. Op deze manier is voor de meest voorkomende nationaliteiten een eventuele gebrekkige taalkennis zo min mogelijk van invloed geweest op de gegeven antwoorden. Gekozen is voor mondelinge enquêtes, omdat de respons van mondelinge enquêtes vaak hoger is dan bij schriftelijke enquêtes.

Voor het afnemen van de interviews hebben wij een vragenlijst opgesteld. Met behulp van merendeels open vragen zijn de deelnemers bevraagd over de inhoud, kwaliteit en het resultaat van het gevolgde traject. De vragenlijst is opgenomen in de bijlagen.

Omdat vrijwel alle vragen open zijn gesteld, hebben de respondenten zelf een antwoord moeten formuleren. Zij zijn daarbij niet geholpen door de interviewer. Voor het noteren van de antwoorden waren voorgedrukte antwoordcategorieën opgenomen, met ruimte voor een toelichting. Hierdoor was het gemakkelijker voor de enquêteurs om de interviews af te nemen en was een betere verwerking van de antwoorden mogelijk. Op deze manier wordt een zo oorspronkelijk mogelijk beeld verkregen van de mening van de respondent.

Respondenten bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek maken wij gebruik van de monitorgegevens en gegevens uit de gemeentelijke registratiesystemen voor nieuwkomers, oudkomers en klanten van de Sociale Dienst. Hierin zijn de gegevens van alle inburgeraars opgenomen met betrekking tot de resultaten van de begintoets en de eindtoets op het terrein van taalvaardigheid.

² Op basis van willekeurigheid, alle personen uit de onderzoekspopulatie hadden evenveel kans om in de steekproef terecht te komen

Niet alle gegevens uit het gemeentelijk registratiesysteem zijn bruikbaar voor het bureauonderzoek. Van een (beperkt) aantal oudkomers en nieuwkomers is namelijk niet op alle toetsonderdelen van de taalvaardigheid duidelijk wat de behaalde toetsresultaten zijn. Het is ons niet bekend of deze personen geen toets hebben afgelegd, of dat er omissies zijn in het registratiesysteem. Hun gegevens zijn in ieder geval niet meegenomen in het onderzoek.

In het gemeentelijk registratiesysteem bleken verschillende notaties gebruikt te zijn voor de behaalde toetsresultaten. Dit wordt deels veroorzaakt doordat door de jaren heen verschillende toetsmethoden zijn gebruikt, maar dit verklaart niet alle verschillen. De resultaten zijn onderling wel te vergelijken, maar dit vroeg een extra bewerking van de gegevens.

De gemeente Venlo heeft in haar registratiesystemen geen toetsresultaten of andere taalvaardigheidsgegevens geregistreerd van de klanten van de Sociale Dienst die taallessen NT2 hebben gevolgd. Deze doelgroep is daarom niet betrokken in het bureauonderzoek.

Samengevat is de onderzoekspopulatie voor het bureauonderzoek als volgt:

		Aantal in registratiesysteem	Aantal met onduidelijke of onbruikbare gegevens	Aantal 'geschikte' geregistreerden
2003	nieuwkomers	222	12	210
	oudkomers	28	4	24
2004	nieuwkomers	128	4	124
	oudkomers	40	-	40
2005	nieuwkomers	105	1	104
	oudkomers	<u>98</u>	-	<u>98</u>
Totaal	nieuwkomers	455	17	438
	oudkomers	166	4	162

Tabel 1

De aantallen nieuwkomers in de gemeentelijke registratiesystemen komen overigens niet exact overeen met de aantallen die zijn opgenomen in de Monitor Inburgering. Dit is te verklaren doordat in de monitor alleen die inburgeraars zijn opgenomen, die geheel voldoen aan alle vereisten van de monitor.

Respondenten interviews

In totaal hebben 77 inburgeraars deelgenomen aan de interviews. Dit aantal is als volgt verdeeld over de drie groepen:

- 25 nieuwkomers (6% van de nieuwkomers uit de totale onderzoekspopulatie)
- 34 oudkomers (21% van de oudkomers uit de totale onderzoekspopulatie)
- 18 klanten van de Sociale Dienst (38% van de klanten van de Sociale Dienst uit de onderzoekspopulatie).

Hierbij moet worden vermeld dat het aantal geïnterviewde klanten van de Sociale Dienst lager is dan gewenst, hoewel het gaat om een relatief groot deel van de populatie. In onderzoeksliteratuur³ wordt 25 enquêtes vaak genoemd als minimum om statistisch betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Bij de oud- en nieuwkomers is dit aantal gehaald, bij de klanten van de Sociale Dienst niet. Het bleek zeer moeilijk om interviews af te nemen bij personen uit deze laatste doelgroep. Dit kwam doordat relatief veel personen niet wilden meewerken of niet konden worden bereikt. Ondanks de tweetalige interviewers bleek nog een klein aantal mensen niet met de interviewer te kunnen communiceren. De antwoorden van de klanten van de Sociale Dienst zijn dan ook moeilijker te generaliseren dan die van de andere twee subgroepen. De betrouwbaarheid van de conclusies over deze doelgroep is daarom laag.

In bijlage 2 is een aantal kenmerken van de respondenten opgenomen.

3 Resultaten Nederlandse taalvaardigheid

De eerste onderzoeksvraag is: Wat zijn de resultaten op taalvaardigheid Nederlands die inburgeraars in Venlo hebben behaald in de jaren 2003, 2004 en de eerste helft van 2005?

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende subvragen:

- a Wat zijn de resultaten van de begin- en eindtoetsen van de inburgeraars en welke niveaustijgingen hebben de cursisten behaald?
- b Komt het eindniveau van deze cursisten overeen met het streefniveau dat aan het begin van hun traject was vastgesteld?

³ Zie bijvoorbeeld: Baarda en De Goede (1995), Basisboek kwalitatief onderzoek, praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek.

De antwoorden op subvraag a geven informatie over de feitelijk behaalde eindniveaus en bieden daarmee inzicht in het effect van de cursussen. De beantwoording van subvraag b biedt informatie over de beoordeling van de leermogelijkheden van de inburgeraar en de kwaliteit van de manier waarop de streefniveaus worden vastgesteld.

Zoals toegelicht in paragraaf 2.4, kunnen deze vragen alleen worden beantwoord voor nieuwkomers en oudkomers. De gemeente Venlo heeft geen toetsresultaten geregistreerd van de klanten van de Sociale Dienst die een taal cursus NT2 hebben gevolgd.

3.1 Toetsresultaten en behaalde niveaustijging

ROC Gilde toetst de Nederlandse taalvaardigheid van inburgeraars aan het begin en het einde van hun traject. De inburgeraars worden beoordeeld op vier onderdelen: lezen, schrijven, luisteren en spreken. Op deze onderdelen kunnen vijf niveaus worden behaald: van 0 tot en met 4. In dit onderzoek maken wij alleen onderscheid tussen de niveaus 0, 1 en 2 of hoger. Dit heeft te maken met de eisen die de nieuwe Wet inburgering stelt aan inburgeraars. Om het inburgeringsexamen te halen, dienen nieuwkomers straks op alle taalvaardigheidsonderdelen niveau A2⁴ te halen. Oudkomers dienen straks niveau A2 te halen voor spreken en luisteren en niveau A1 voor lezen en schrijven.

De resultaten van 2003 en 2004 zijn afkomstig van het Inhoudelijk Verslag WIN en de Monitor Oudkomers over de jaren 2003 en 2004. Voor de gegevens over eerste helft van 2005 is gebruikt gemaakt van de gemeentelijk registratiesystemen.

Nieuwkomers

Voor de nieuwkomers is geanalyseerd welke eindniveaus zij hebben behaald en welke niveaustijging zij daarmee hebben gerealiseerd.

Nieuwkomers die het traject hebben afgerond in 2003						
	Eindniveau			Niveaustijging		
	0	1	2 of hoger	Geen	1	2 of hoger
Lezen (n=209)	25% ⁵	37%	37%	25%	43%	32%
Schrijven (n=209)	30%	35%	35%	33%	38%	29%
Luisteren (n=209)	33%	36%	31%	35%	41%	24%
Spreken (n=209)	23%	41%	36%	25%	46%	29%

Tabel 2

⁴ Het examenniveau A2 komt vrijwel overeen met het huidige niveau 2; dit geldt vergelijkbaar voor niveau A1 met het huidige niveau 1.

⁵ In de tabellen nemen we alleen afgeronde percentages op; daardoor kan de som van de percentages op 99 of 101 als gevolg van afronding

Nieuwkomers die het traject hebben afgerond in 2004						
	Eindniveau			Niveaustijging		
	0	1	2 of hoger	Geen	1	2 of hoger
Lezen (n=110)	11%	45%	44%	17%	62%	21%
Schrijven (n=110)	14%	45%	41%	22%	60%	18%
Luisteren (n=110)	15%	44%	41%	25%	56%	18%
Spreeken (n=110)	12%	38%	50%	19%	55%	26%

Tabel 3

Nieuwkomers die het traject hebben afgerond in de eerste helft van 2005						
	Eindniveau			Niveaustijging		
	0	1	2 of hoger	Geen	1	2 of hoger
Lezen (n=104)	38%	26%	37%	40%	34%	26%
Schrijven (n=104)	34%	27%	39%	38%	31%	31%
Luisteren (n=104)	37%	28%	36%	40%	37%	23%
Spreeken (n=104)	32%	29%	39%	38%	31%	31%

Tabel 4

Uit de tabellen blijkt dat in 2004 meer nieuwkomers een hoger eindniveau haalden dan in 2003 en de eerste helft van 2005. In 2004 eindigen tussen de 41% en 50% van de nieuwkomers op niveau 2 en hoger, terwijl in de andere jaren relatief minder nieuwkomers op dit niveau uitkomen. Tegelijkertijd eindigden in 2004 tussen de 11% en 15% van de nieuwkomers op niveau 0; in de andere jaren ligt dit percentage hoger.

Voor wat betreft de niveaustijging blijkt dat het traject voor de meeste nieuwkomers effect heeft gehad. In alle jaren hebben tussen de 60% en 83% van de nieuwkomers een niveaustijging gerealiseerd van 1 of meer niveaus. Daarbij is zichtbaar dat de niveaustijging in 2004 hoger ligt dan in de andere jaren. In de eerste helft van 2005 zijn er relatief veel nieuwkomers van wie het eindniveau gelijk is aan hun startniveau.

Oudkomers

Ook voor de oudkomers is geanalyseerd welke eindniveaus zij hebben behaald en welke niveaustijging zij daarmee hebben gerealiseerd. De resultaten zijn als volgt.

Oudkomers die het traject hebben afgerond in 2003						
	Eindniveau			Niveaustijging		
	0	1	2 of hoger	geen	1	2 of hoger
Lezen (n=10)	40%	50%	10%	100%	-	-
Schrijven (n=12)	42%	50%	8%	100%	-	-
Luisteren (n=3)	33%	33%	33%	100%	-	-
Spreeken (n=10)	20%	60%	20%	100%	-	-

Tabel 5

Oudkomers die het traject hebben afgerond in 2004						
	Eindniveau			Niveaustijging		
	0	1	2 of hoger	geen	1	2 of hoger
Lezen (n=39 ⁶)	61%	26%	13%	72%	28%	-
Schrijven (n=39)	69%	21%	10%	79%	21%	-
Luisteren (n=39)	44%	38%	18%	69%	26%	5%
Spreeken (n=38)	29%	66%	5%	58%	42%	-

Tabel 6

Oudkomers die het traject hebben afgerond in de eerste helft van 2005						
	Eindniveau			Niveaustijging		
	0	1	2 of hoger	geen	1	2 of hoger
Lezen (n=63)	29%	35%	37%	41%	43%	16%
Schrijven (n=63)	32%	46%	22%	59%	41%	0%
Luisteren (n=98)	47%	22%	31%	55%	34%	11%
Spreeken (n=98)	13%	47%	40%	21%	60%	18%

Tabel 7

Uit de tabellen valt te lezen dat de aantallen oudkomers die in de verschillende jaren de begin- en eindtoets hebben afgelegd aanzienlijk verschillen. Bovendien is niet voor alle oudkomers in elk jaar op alle vier de toetsonderdelen een resultaat geregistreerd. Dit is te verklaren doordat niet alle oudkomers op alle taalvaardigheidsonderdelen zijn getoetst.

Het aantal oudkomers waarvoor in 2003 een toetsresultaat is geregistreerd, is te gering om uitspraken te doen die kunnen gelden voor de gehele groep in dat jaar.

⁶ In deze groep is er daarnaast op de onderdelen lezen, schrijven en luisteren steeds 1 persoon voor wie een niveau*daling* is gemeten. Op het onderdeel spreken zijn er 2 personen met een niveau*daling*.

Uit de tabellen van de overige jaren is af te leiden dat in de eerste helft van 2005 meer oudkomers een hoger eindniveau haalden dan in 2004. In beide jaren behaalden de respondenten op 'spreken' het beste resultaat, in vergelijking met de andere taalonderdelen (zowel wat betreft eindniveau als de gerealiseerde niveaustijging).

Verder is te zien dat de trajecten relatief vaak geen niveaustijging hebben opgeleverd. In 2004 hebben 'slechts' tussen de 21% en 42% van de oudkomers een stijging weten te behalen van één of meer niveaus. In de eerste helft van 2005 liggen deze percentages hoger (tussen de 41% en 79%).

3.2 Relatie eindniveau en streefniveau

Bij de start van een traject wordt niet alleen het beginniveau van een inburgeraar getoetst, er wordt ook aangegeven welk eindniveau de inburgeraar kan halen. Dit wordt het streefniveau genoemd. Wij hebben geanalyseerd in hoeverre het daadwerkelijk behaalde eindniveau overeen komt met het streefniveau. Hiervoor hebben wij gebruik gemaakt van de informatie uit de gemeentelijke registratiesystemen voor nieuwkomers en oudkomers.

Voor nieuwkomers geeft een vergelijking van de eindniveaus met de streefniveaus over de verschillende jaren het volgende beeld.

Vergelijking streefniveau en eindniveau nieuwkomers								
2003 (n=210)			2004 (n=124)			1 ^e helft 2005 (n=104)		
onder	behaald	boven	onder	behaald	boven	onder	behaald	boven
43%	50%	7%	40%	50%	10%	37%	52%	12%

Tabel 8 vergelijking streefniveau en eindniveau nieuwkomers; NB. 'onder' betekent dat het eindniveau onder het streefniveau ligt; 'behaald' betekent dat eindniveau en streefniveau gelijk zijn; 'boven' geeft aan dat het eindniveau boven het streefniveau ligt.

Het percentage nieuwkomers dat eindigt op het streefniveau is in de afgelopen jaren redelijk constant: bij de helft van de cursisten is een streefniveau aangegeven dat bij het afnemen van de eindtoets is behaald.

De vergelijking van het eind- en streefniveau voor oudkomers is weergegeven in de onderstaande tabel.

Vergelijking streefniveau en eindniveau oudkomers								
2003 (n=25)			2004 (n=40)			1 ^e helft 2005 (n=81)		
onder	behaald	boven	onder	behaald	boven	onder	behaald	boven
40%	60%	0%	63%	30%	8%	37%	54%	9%

Tabel 9 vergelijking streefniveau en eindniveau oudkomers; NB. 'onder' betekent dat het eindniveau onder het streefniveau ligt; 'behaald' betekent dat eindniveau en streefniveau gelijk zijn; 'boven' geeft aan dat het eindniveau boven het streefniveau ligt.

Het percentage oudkomers waarbij het streefniveau en het behaalde eindniveau overeenkomen, wisselt nogal in de genoemde jaren. In 2003 en de eerste helft van 2005 haalden de meeste oudkomers hun streefniveau, maar in 2004 niet.

4 Beoordeling van de inhoud van de trajecten

De tweede onderzoeksvraag is: Hoe beoordelen de inburgeraars de inhoud van de trajecten?

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van vier subvragen:

- a Hoe beoordelen de deelnemers de inhoud van de trajecten in het algemeen?
- b Hoe beoordelen de deelnemers de inhoud van de lessen Nederlands?
- c Hoe beoordelen de deelnemers de inhoud van de lessen opvoedingsondersteuning?
- d Hoe beoordelen de deelnemers de inhoud van de taalstages?

Met de beantwoording van de subvragen wordt inzicht verkregen in hoe de cursisten de verschillende cursusonderdelen en het traject in het algemeen waarderen.

4.1 Beoordeling van de inhoud in het algemeen

In de interviews is de tevredenheid nagegaan van de inburgeraars over het traject in het algemeen. Dit oordeel heeft dus betrekking op alle onderdelen van het traject (begintoets, cursus, begeleiding, kinderopvang, enzovoort). De resultaten hiervan zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

Bent u tevreden over de inhoud van de cursus in het algemeen?				
	Totaal	Oudkomers	Nieuwkomers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja	83%	79%	100%	67%
2 Nee	13%	21%	-	17%
3 Weet niet/geen mening	3%	-	-	11%
Geen antwoord gegeven	1%	-	-	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 10

Uit de tabel is af te leiden dat 83% van de respondenten in het algemeen tevreden is over de inhoud van de cursus. Opvallend is dat alle nieuwkomers hebben aangegeven hierover tevreden te zijn, tegenover 67% van de klanten van de Sociale Dienst. Opmerkelijk is dat relatief veel klanten van de Sociale Dienst (17%) op deze vraag niet antwoorden of 'weet niet /geen mening' aangeven.

De respondenten is ook gevraagd of zij over bepaalde onderdelen van het traject (on)tevreden zijn. Zij gaven het meest aan tevreden te zijn over:

- het onderdeel Nederlandse les (door 78% van de respondenten genoemd). Voor alle drie de subgroepen geldt dat zij vooral tevreden zijn over het deel dat was gericht op het leren spreken.
- de geboden mogelijkheden het geleerde (in de praktijk) te oefenen (74% van de nieuwkomers, 60% van de oudkomers en 44% van de klanten van de Sociale Dienst). Er zijn overigens ook respondenten (27%) die niet tevreden zijn over de mogelijkheid om Nederlands te oefenen in de les. Zij geven vooral aan dat in de lessen grote groepen Turkse en Marokkaanse deelnemers onderling hun eigen taal spraken.

De respondenten noemen de volgende twee onderdelen het meest op de vraag waarover zij ontevreden zijn:

- de Nederlandse les (genoemd door 29% van de oudkomers, 8% van de nieuwkomers en 11% van de klanten van de Sociale Dienst) met name wat betreft de onderdelen schrijven en lezen. De respondenten geven het vaakst aan behoefte te hebben aan meer grammatica en spreekoefeningen.
- het onderdeel beroepenoriëntatie (dit onderdeel zat niet in het traject voor oudkomers). 12% van de nieuwkomers en 11% van de klanten van de Sociale Dienst geven aan hierover ontevreden te zijn.

4.2 Beoordeling van de inhoud van de lessen Nederlands

Na het traject in het algemeen is ingezoomd op de lessen Nederlands. De respondenten is gevraagd wat zij (het meest) hebben geleerd, wat zij het meest belangrijk vonden om te leren en of zij onderdelen hebben gemist.

Op de vraag wat de cursisten hebben geleerd, geven de meeste respondenten spontaan aan dat zij in de lessen Nederlands hebben leren spreken (86%), luisteren (79%), schrijven (78%) en lezen (73%). Vervolgens hebben wij een vergelijking gemaakt tussen de vraag wat de respondenten het meest belangrijk vonden om te leren en de vraag wat zij daadwerkelijk het meest hebben geleerd.

Wat vindt u het meest belangrijk om te leren in combinatie met wat heeft u het meest geleerd?		
	Meest belangrijk	Meest geleerd
Antwoordmogelijkheid	(n=77)	(n=77)
1 Spreken	79%	40%
2 Lezen	20%	22%
3 Luisteren	17%	22%
4 Schrijven	10%	14%
5 Maatschappijoriëntatie	5%	4%
6 Beroeporiëntatie	4%	3%
7 Geen antwoord gegeven	3%	8%

Tabel 11

Uit de tabel blijkt dat wat de inburgeraars het meest hebben geleerd (gemiddeld genomen), vrijwel overeenkomt met wat zij het meest belangrijk vinden om te leren: 'spreken'. Daarna komen 'lezen', 'luisteren' en 'schrijven'. Dit geldt voor alle drie de groepen inburgeraars.

Hen is vervolgens gevraagd of zij nog dingen hadden willen leren, die niet in de Nederlandse les worden geleerd. Van het totaal aantal respondenten heeft 50% niets gemist en wil iets meer dan een kwart meer taal of taalgerelateerde dingen leren. Daarnaast geeft 23% van de respondenten een zeer divers antwoord op deze vraag. Voorbeelden van hun antwoorden zijn: leren fietsen, koken, kleding maken en meer informatie over de Nederlandse cultuur en samenleving.

4.3 Beoordeling van de lessen opvoedingsondersteuning

De oudkomers hebben in hun traject lessen opvoedingsondersteuning gekregen. Om hun beoordeling daarover te kunnen meten, is in de interviews nagegaan wat zij in deze lessen hebben geleerd en of er nog andere dingen zijn die zij hadden willen leren. De resultaten zijn hierna weergegeven.

Wat heeft u geleerd in de lessen Opvoedingsondersteuning?	
Antwoordmogelijkheid (of combinatie van mogelijkheden):	Oudkomers (n=34)
1 Nederlandse taal & opvoeden & eenvoudige gesprekken	26%
2 Nederlandse taal & eenvoudige gesprekken	12%
3 Nederlandse taal & opvoeden	9%
4 Opvoeden & eenvoudige gesprekken	3%
5 Opvoeden	12%
6 Eenvoudige gesprekken	9%
7 Nederlandse taal	6%
8 Anders, namelijk ...	6%
9 Kan geen voorbeeld noemen	15%
Geen antwoord gegeven	3%

Tabel 12

Uit de tabel blijkt dat 50% van de oudkomers aangeeft dat zij opvoedingsvaardigheden hebben geleerd (antwoorden 1, 3, 4 en 5). Daarnaast blijkt dat de meeste oudkomers spontaan aangeven dat zij in deze lessen de Nederlandse taal hebben geleerd, gecombineerd met opvoedingsvaardigheden én het voeren van eenvoudige gesprekken (antwoorden 1, 2, 3 en 7).

Op de vraag of respondenten iets hebben gemist in de lessen opvoedingsondersteuning, geeft 74% aan dat zij niets hebben gemist. De 18% die wel graag meer had willen leren, noemt als belangrijkste behoefte informatie over het Nederlandse voortgezet onderwijs.

4.4 Beoordeling van de inhoud van de taalstages

Eén van de vrijwillige onderdelen van het traject was een taalstage. Doel van de stage is het oefenen met het spreken van Nederlands door mee te werken in een bedrijf, instelling of vereniging. De beoordeling over inhoud van de taalstages is gemeten door te vragen naar wat de respondenten in de taalstages hebben geleerd en of er dingen waren die ze hadden willen leren, maar hebben gemist.

In totaal hebben 15 respondenten een taalstage gevolgd (1 oudkomer, 8 nieuwkomers en 6 klanten van de Sociale Dienst). Deze kleine aantallen (zowel voor subgroepen als in totaal) zorgen ervoor dat de resultaten niet generaliseerbaar zijn. Daarom geven wij in de tabel alleen de totaalkolom weer.

Wat heeft u geleerd in de taalstage?	
Antwoordmogelijkheid (meerdere antwoorden mogelijk):	Totaal (n=15)
1 Nederlands spreken	53%
2 eenvoudige gesprekken voeren	47%
3 Nederlands verstaan	20%
4 Nederlands schrijven	13%
5 anders, namelijk ...	47%
6 weet niet/geen mening	-
geen antwoord gegeven	-

Tabel 13

Uit de tabel blijkt dat 53% aangaf 'spreken' te hebben geleerd en/of het voeren van eenvoudige gesprekken (47%). Daarnaast geeft 47% aan dat zij iets anders hebben geleerd, met name inzicht in beroepen en cultuurverschillen.

Op de vraag of de respondenten tijdens de taalstage iets hebben gemist, geeft 60% niets te hebben gemist. 40% geeft aan dat zij hun Nederlandse taalvaardigheden niet goed hebben kunnen oefenen. Als reden noemen ze, dat op hun stageplek dialect werd gesproken of dat er veel allochtone medewerkers/deelnemers waren.

5 De begeleiding en organisatie van de trajecten

De derde onderzoeksvraag is: Hoe beoordelen de deelnemers de begeleiding bij en de organisatie van de trajecten?

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van vier subvragen:

- a Hoe beoordelen de deelnemers de begeleiding door de gemeente voor, tijdens en na het traject?
- b Hoe beoordelen de deelnemers de begeleiding door het ROC tijdens het traject?
- c Hoe beoordelen de deelnemers de begeleiding door Vluchtelingenwerk tijdens het traject?
- d Hoe beoordelen de deelnemers de organisatie van de trajecten?

De nieuwkomers, oudkomers en klanten van de Sociale Dienst kunnen door drie verschillende instanties zijn begeleid. Hierover gaan de vragen a, b en c. Met vraag d wordt de tevredenheid van de deelnemers over de organisatie van het traject onderzocht. Hiervoor wordt gevraagd naar de beoordeling van de respondent over de organisatie van de cursus, over de lesfrequentie en groepssamenstelling en over de organisatie van de kinderopvang.

5.1 Beoordeling van de begeleiding door de gemeente

De respondenten hebben tijdens hun traject begeleiding gekregen vanuit de gemeente. De oudkomers en nieuwkomers zijn begeleid door Bureau Inburgering, klanten van de Sociale Dienst zijn begeleid door Bureau Arbeidstoeleiding.

Tevredenheid over het contact met de begeleider

Aan alle respondenten is de vraag gesteld of zij tevreden zijn over het contact met de begeleider.

Bent u tevreden over uw contact met uw begeleider van de gemeente Venlo?				
	Totaal	Oudkomers	Nieuwkomers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja, omdat ...	82%	83%	92%	67%
2 Nee, omdat ...	7%	9%	4%	6%
3 Weet niet/geen mening	12%	9%	4%	28%
Geen antwoord gegeven	-	-	-	-
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 14

Uit de tabel is af te leiden dat de meeste respondenten (82%) tevreden zijn over de begeleiding vanuit de gemeente. Degenen die niet tevreden zijn (7%), gaven bijvoorbeeld aan dat zij zich niet begrepen voelden. Opvallend groot is de groep klanten van de Sociale dienst (28%) die antwoordt: weet niet / geen mening.

Ook is de respondenten gevraagd of zij tevreden zijn over de informatie van de gemeente. 84% van de nieuwkomers en 59% van de oudkomers is tevreden over de verkregen informatie. 44% van de klanten van de Sociale Dienst gaf aan dat zij ontevreden zijn over de informatie omdat zij bijvoorbeeld de informatie niet begrepen of dat het te weinig informatie was.

Tevredenheid over de begeleiding aan het einde van het traject

Behalve begeleiding tijdens de cursus krijgen de respondenten ook begeleiding aan het einde van het traject, met als doel de overgang naar een vervolgstap (volgende opleiding, werk, vrijwilligerswerk et cetera) te vergemakkelijken. Aan de respondenten is gevraagd of zij tevreden zijn over de hulp van de gemeentelijke begeleider aan het einde van het traject.

Bent u tevreden over de hulp van uw begeleider aan het einde van het traject?				
	Totaal	Oudkomers	Nieuw- komers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja, omdat ...	58%	67%	68%	28%
2 Nee, omdat ...	17%	9%	20%	28%
3 Weet niet/geen mening	3%	6%	-	-
Geen antwoord gegeven	22%	18%	12%	44%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 15

Uit de tabel blijkt dat ongeveer eenderde van de klanten van de Sociale Dienst (28%) tevreden was over de hulp van de begeleider aan het einde van het traject. Dit wijkt negatief af van de andere twee groepen. Van de nieuwkomers was 68% tevreden en van de oudkomers 67%. Als voorbeeld waarom zij ontevreden zijn, geven de klanten van de Sociale Dienst aan dat de mogelijkheden op een vervolg van het traject (werk of een vervolgopleiding) ontbreken. Daarnaast is het zelf moeten financieren van een vervolgopleiding en van kinderopvang voor alle groepen respondenten een reden om niet tevreden te zijn.

Daarnaast valt ook het forse aantal klanten van de Sociale Dienst (44%) op dat geen antwoord heeft gegeven op deze vraag. De enquêteurs geven aan dat deze personen zich over het algemeen niet konden herinneren begeleid te zijn door de gemeente.

5.2 Beoordeling van de begeleiding door het ROC

Tijdens het traject heeft een cursistenbegeleider van ROC Gilde begeleiding geboden aan de deelnemers. Aan alle respondenten is de vraag gesteld of zij tevreden zijn over het contact met de begeleider.

Bent u tevreden over uw contact met de begeleider van het ROC?				
	Totaal	Oud- komers	Nieuw- komers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja, omdat ...	48%	38%	68%	39%
2 Nee, omdat ...	21%	27%	4%	33%
3 Weet niet/geen mening	29%	29%	28%	28%
Geen antwoord gegeven	3%	6%	-	-
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 16

Voor de nieuwkomers (68%) zijn positief over de contacten met de begeleider van het ROC. Voor de oudkomers en klanten van de Sociale dienst ligt dit percentage beduidend lager (respectievelijk 38% en 39%). Respondenten die antwoorden niet tevreden te zijn, geven ter verduidelijking van hun negatieve antwoord aan dat zij ofwel geen begeleiding hebben gehad of dat deze te weinig tijd besteedde aan de respondent.

Opmerkelijk bij deze vraag is het grote aantal respondenten onder alle drie de groepen (29%) dat op deze vraag 'weet niet/geen mening' als antwoord geeft.

5.3 Beoordeling van de begeleiding door Vluchtelingenwerk

In de gemeente Venlo biedt Vluchtelingenwerk maatschappelijke begeleiding aan vluchtelingen die daaraan behoefte hebben. In de groep respondenten bleken 10 mensen te zitten die als vluchteling naar Nederland zijn gekomen: 2 nieuwkomers en 8 klanten van de Sociale Dienst. Van deze 10 respondenten hebben 4 klanten van de Sociale Dienst (22%) gebruik gemaakt van de maatschappelijke begeleiding.

Aan deze vier respondenten is gevraagd of zij maatschappelijke begeleiding hebben gehad van Vluchtelingenwerk en zo ja, of zij daarover tevreden zijn. Drie van hen geven aan tevreden te zijn en één respondent is ontevreden. Door het kleine aantal respondenten is er echter weinig waarde te hechten aan de uitkomsten van deze vraag.

5.4 Beoordeling van de organisatie van de trajecten

De vragen naar de beoordeling over de organisatie van de trajecten hebben betrekking op het geheel én op de verschillende onderdelen van de trajecten (cursus, lesfrequentie, groepssamenstelling, kinderopvang en dergelijke).

Beoordeling van de organisatie van de trajecten en de lesfrequentie

In de interviews is nagegaan of de respondenten tevreden zijn over het geheel van de organisatie van de trajecten.

Bent u tevreden over de organisatie van het traject?				
	Totaal	Oud- komers	Nieuw- komers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja	84%	71%	92%	100%
2 Nee	10%	21%	4%	-
3 Weet niet / geen mening	4%	9%	-	-
Geen antwoord gegeven	1%	-	4%	-
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 17

Uit de tabel is af te lezen dat een overgrote meerderheid van de respondenten (84%) tevreden is over de organisatie van het traject. Dit geldt voor alle drie de groepen. Van de oudkomers is een relatief grote groep 21% niet tevreden.

De respondenten is gevraagd over welke onderdelen van het traject zij tevreden waren. Het blijkt dat de respondenten het meest de kwaliteit van boeken en lesmaterialen (78%) en de kwaliteit van de docent (61%) noemen als onderdelen waarover zij tevreden zijn. Bijna driekwart van de oudkomers (74%) noemt daarnaast de lestijden en de locatie; nieuwkomers en klanten van de Sociale Dienst noemen dit beduidend minder vaak.

De onderdelen die de respondenten noemen waarover ze niet tevreden zijn, hebben met name betrekking op de kwaliteit van de docent (16%) en het lesmateriaal (14%). Hiervoor is echter al aangegeven dat het aantal respondenten dat hierover tevreden was, aanzienlijk groter is. Beide zijn blijkaar onderwerpen waarover de respondenten het meest een uitgesproken oordeel hebben.

Beoordeling van de frequentie van de lessen

Een onderdeel van de beoordeling van de organisatie van de trajecten is de frequentie van de lessen. Het overgrote deel van de nieuwkomers (80%) en klanten van de Sociale Dienst (67%) geeft aan dat zij het aantal lessen per week precies genoeg vonden. Iets meer van de helft van de oudkomers (53%) is het hiermee eens, maar de rest van de oudkomers zou graag meer lessen per week hebben gehad.

Beoordeling van de groepssamenstelling

Een ander onderdeel van de organisatie van de trajecten is de samenstelling van de groepen. In de interviews is nagegaan of de respondenten vonden dat zij in de juiste groep waren geplaatst (met andere woorden: of de medecursisten ongeveer hetzelfde taalniveau hadden als zichzelf).

Hadden uw medecursisten aan het begin van de cursus ongeveer hetzelfde taalniveau als u?				
	Totaal	Oud-komers	Nieuw-komers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja	39%	32%	56%	28%
2 Nee, hun Nederlands was meestal beter	22%	21%	12%	39%
3 Nee, hun Nederlands was meestal slechter	31%	35%	28%	28%
4 Hun Nederlands was soms beter, soms slechter	7%	12%	4%	-
5 Weet niet/geen mening	1%	-	-	6%
Geen antwoord gegeven	-	-	-	-
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 18

Uit de tabel blijkt dat 56% van de nieuwkomers hierop positief antwoordt, ten opzichte van 32% van de oudkomers en 28% van de klanten van de Sociale Dienst. Opvallend zijn de hoge percentages oudkomers (21% + 35%) en klanten van de Sociale Dienst (39% + 28%) die aangeven dat de medecursisten een hoger of lager taalniveau hebben.

Tevredenheid over de kinderopvang

Ook een onderdeel van de organisatie van het traject was het (zonodig) regelen van kinderopvang door de gemeente. Aan de respondenten die hiervan gebruik hebben gemaakt (20 respondenten), is gevraagd of zij over de organisatie hiervan tevreden zijn. 90% van deze respondenten geeft aan tevreden te zijn over de kinderopvang. Zij vinden dat de kinderopvang goed was geregeld, op een goede locatie (dicht bij hun huis of bij de cursuslocatie) en met gunstige opvangtijden.

6 De beleving van het maatschappelijk effect op de deelnemer zelf

De vierde onderzoeksvraag is: Hoe beoordelen de deelnemers het maatschappelijk effect van de trajecten op henzelf?

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van twee subvragen:

- a Wat is (volgens de deelnemer) het effect van het traject op zijn/haar contacten met mensen die Nederlands spreken?
- b Wat is (volgens de deelnemer) het effect van het traject op zijn/haar maatschappelijke participatie?

Het maatschappelijke effect van het traject wordt gemeten aan de hand van de beoordeling van de toe- of afname van de contacten van de respondenten met mensen die Nederlands spreken (vraag a). Daarnaast gaan wij na wat de toe- of afname is van de maatschappelijke participatie van de respondent (vraag b). Bij beide vragen gaat het om het door de respondent beleefde effect van het traject.

6.1 Het effect op contacten met mensen die Nederlands spreken

In de interviews is nagegaan of de respondenten voor het traject contact hadden met mensen die Nederlands spreken. Het blijkt dat nieuwkomers (72%) in vergelijking tot de andere twee groepen het meest contact hadden voor het traject. Klanten van de Sociale dienst (50%) hadden het minst contact voordat zij aan het traject begonnen. Van de oudkomers had 65% contacten voor het traject.

De belangrijkste reden om geen contact te hebben met mensen die Nederlands spreken vóór het traject, is de gebrekkige kennis van de Nederlandse taal (genoemd door 21% van de respondenten) 17% van de klanten van de Sociale Dienst geeft aan dat zij voor hun traject nog in een asielopvang zaten en daardoor geen contacten hadden met mensen die Nederlands spreken.

Vrijwel alle oudkomers (91%) en nieuwkomers (92%) hebben ná hun traject contact met mensen die Nederlands spreken. Bij de klanten van de Sociale Dienst ligt dit percentage iets lager (78%).

De belemmering van de kennis van de Nederlandse taal is bij alle doelgroepen na het traject flink afgenomen. Na het traject geeft nog maar 4% aan de Nederlandse taal als belemmering te ervaren, in tegenstelling tot 21% voor het traject.

Vindt u dat de cursus heeft geholpen bij het maken van contact met mensen die Nederlands spreken?				
	Totaal	Oudkomers	Nieuwkomers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja, omdat ...	77%	67%	84%	83%
2 Nee, omdat ...	23%	32%	16%	17%
Geen antwoord gegeven	-	-	-	-
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 19

Uit de tabel blijkt dat het overgrote deel (77%) van de respondenten aangaf dat het traject heeft geholpen bij het maken van contact met mensen die Nederlands spreken.

Een deel van de mensen die antwoordden dat het gevolgde traject niet heeft geholpen, geven aan dat zij voor de cursus net zoveel contacten hadden als erna. De cursus was voor hen dus niet nodig om méér contacten te hebben. De rest geeft aan dat zij in het traject onvoldoende Nederlands hebben geleerd om contact te kunnen maken.

6.2 Het effect op de maatschappelijke participatie

In de interviews is gevraagd of de respondenten vóór het traject al deelnamen aan activiteiten in de Nederlandse samenleving. Hieruit blijkt dat 33% van de klanten van de Sociale Dienst, 28% van de nieuwkomers en 38% van de oudkomers al voor het traject deelnamen aan activiteiten in de Nederlandse samenleving. De genoemde activiteiten waaraan wordt deelgenomen, zijn werk, activiteiten op school en sport.

Net als bij het hebben van contact met mensen die Nederlands spreken, was voor de meeste respondenten (38%) het gebrek aan kennis van de Nederlandse taal de belangrijkste reden om niet mee te doen aan activiteiten.

In de interviews is vervolgens gevraagd of de respondenten ná het traject deelnemen aan activiteiten in de Nederlandse samenleving. Bij oudkomers en nieuwkomers is er een toename van het aantal mensen dat deelneemt aan activiteiten: bij oudkomers is het percentage gestegen naar 47% (ten opzichte van 38%), bij nieuwkomers naar 40% (ten opzichte van 28%). Voor klanten van de Sociale Dienst is het percentage dat deelneemt aan activiteiten in de Nederlandse samenleving gelijk gebleven (33%).

Aan de respondenten is ook gevraagd aan welke activiteiten zij zijn gaan deelnemen ná de cursus. De respondenten geven aan dat zij na het traject actief zijn op de school van hun kinderen (met name door het bezoeken van ouderavonden) en de sportclub van hun kinderen, dus in een bredere sociale omgeving.

Degenen die ook na het traject niet actief zijn (geworden), geven aan dat zij hiervoor niet genoeg tijd hebben of niet genoeg Nederlands spreken. De belemmering van de taalkennis is echter ná het traject door veel minder respondenten genoemd (13% na het traject tegenover 38% voor het traject).

Vindt u dat de cursus heeft geholpen bij het deelnemen aan activiteiten in de Nederlandse samenleving?				
	Totaal	Oudkomers	Nieuwkomers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja, omdat ...	71%	65%	80%	72%
2 Nee, omdat ...	29%	35%	20%	28%
Geen antwoord gegeven	-	-	-	-
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 20

Uit de tabel is af te lezen dat de meerderheid (77%) van de respondenten vindt dat het traject heeft bijgedragen aan hun participatie in de Nederlandse samenleving. Deze respondenten geven bijvoorbeeld aan dat zij zichzelf door hun taalkennis beter kunnen redden en dat zij hierdoor meer zelfvertrouwen hebben gekregen.

Van de respondenten die hebben aangeven dat het traject heeft bijgedragen, gaf 89% aan dat de lessen Nederlands hieraan het méést hebben bijgedragen. 27% van de oudkomers vermeldde dat ook het trajectonderdeel 'sociale redzaamheid' belangrijk is geweest. Voor 20% van de nieuwkomers was, na de lessen Nederlands, de begeleiding van de docent het meest van invloed geweest op de participatie.

De respondenten die antwoorden dat het traject niet heeft geholpen voor de maatschappelijke participatie, geven ter verduidelijking aan dat zij voor de cursus al even actief waren als erna. Zij noemen als reden dat zij nog steeds niet voldoende taalkennis hebben om actief te zijn in de samenleving.

7 De beleving van het maatschappelijk effect op partners en gezinsleden

De vijfde onderzoeksvraag is: Hoe beoordelen de deelnemers het maatschappelijk effect van de trajecten op hun partner en andere gezinsleden?

De onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van volgende subvragen:

- a Wat is het effect van het traject op de contacten die de partner en gezinsleden hebben met anderen?
- b Wat is het effect van het traject op de maatschappelijke participatie van de partner en gezinsleden?

In het onderzoek is ervan uitgegaan dat een traject niet alleen effect heeft op de inburgeraar zelf, maar ook op zijn of haar eventuele partner en/of gezinsleden. Zo zouden inburgeraars na hun traject hun partner en/of gezinsleden meer kunnen stimuleren om contacten te zoeken met anderen of activiteiten te ondernemen in de Nederlandse samenleving.

7.1 Effect van het traject op contacten van partner en/of gezinsleden

In de interviews is nagegaan of de partner en/of gezinsleden van de respondenten vóór het traject contact hadden met mensen die Nederlands spreken. Dit blijkt bij 92% van de respondenten het geval. Een aantal hiervan geeft aan dat hun partner Nederlander is. Degenen die op deze vraag 'anders' antwoorden of geen antwoord geven, hadden geen partner of gezinsleden in Nederland.

Vervolgens is gevraagd of de partner en/of gezinsleden ná het traject contact hebben met mensen die Nederlands spreken en of het traject hieraan heeft bijgedragen.

Vindt u dat uw cursus uw gezinsleden heeft geholpen bij het maken van contact met mensen die Nederlands spreken?				
	Totaal	Oudkomers	Nieuwkomers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja, omdat ...	38%	44%	32%	33%
2 Nee, omdat ...	60%	53%	68%	61%
Geen antwoord gegeven	3%	3%	-	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 21

In de tabel is te lezen dat 60% van de respondenten vond dat het traject niet heeft bijgedragen aan de contacten die hun partner of gezinsleden hebben met mensen die Nederlands spreken. Uit de toelichting op deze vraag blijkt dat vrijwel alle respondenten aangeven dat de partner en/of gezinsleden al contacten hadden met Nederlandssprekenden en dat dit niet is toegenomen.

Daarentegen gaf 38% van de respondenten aan dat het traject wél heeft bijgedragen. Uit hun antwoorden blijkt dat de bestaande contacten zijn verbeterd. Dit komt enerzijds doordat zij meer dan voorheen sámen met hun partner en kinderen contacten hebben met Nederlandssprekenden. Anderzijds geven veel respondenten aan dat hun partner en kinderen meer tijd overhouden voor contacten met anderen, doordat zij niet meer met de respondent hoeven mee te gaan voor het voeren van eenvoudige gesprekken.

7.2 Effect van het traject op maatschappelijke participatie van partner en/of gezinsleden

In de interviews is nagegaan of de eventuele partner en/of gezinsleden voor het traject deelnamen aan activiteiten in de Nederlandse samenleving. Voorbeelden hiervan zijn het zijn van voorleesmoeder, het bezoeken van ouderavonden, het meedoen aan activiteiten in het buurthuis of het doen van vrijwilligerswerk voor de sportclub.

Uit de interviews blijkt dat bijna 80% van de respondenten aangeeft dat hun partners of gezinsleden vóór hun traject deelnamen aan activiteiten in de Nederlandse samenleving. De meesten volgden een opleiding, bezochten ouderavonden, waren actief in een buurthuis (met name partners en gezinsleden van oudkomers) of zetten zich in voor een sportclub. Vrijwel alle activiteiten vonden plaats samen met mensen die Nederlands spreken, maar vaak waren ook mensen uit de eigen taalgroep betrokken. Degenen van wie de partners of kinderen niet actief waren, geven aan dat dit met name kwam door tijdgebrek.

Vervolgens is de vraag gesteld of de eventuele partners en/of gezinsleden na het traject méér zijn gaan deelnemen aan activiteiten in de Nederlandse samenleving en of het traject hieraan heeft bijgedragen.

Vindt u dat uw cursus uw gezinsleden heeft geholpen bij het deelnemen aan activiteiten in de Nederlandse samenleving?				
	Totaal	Oudkomers	Nieuwkomers	Sociale dienst
Antwoordmogelijkheid:	(n=77)	(n=34)	(n=25)	(n=18)
1 Ja, omdat ...	36%	35%	40%	33%
2 Nee, omdat ...	60%	59%	60%	61%
Geen antwoord gegeven	4%	6%	-	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Tabel 22

Uit de tabel blijkt dat 36% van de respondenten aangeeft dat hun traject hun partner en/of gezinsleden heeft geholpen bij hun deelname aan de samenleving. Op de vraag welke activiteiten de partners en gezinsleden ná het traject deelnemen, antwoorden de meeste respondenten (net als voor het traject) een opleiding, het bezoeken van ouderavonden en activiteiten voor een sportclub.

Een deel van hen geeft aan dat zichzelf nu meer zelfvertrouwen hebben en de taal beter spreken, waardoor hun partner en gezinsleden niet meer mee hoeven te gaan om te tolken. De overige positief antwoordende respondenten geven aan dat zij (vooral) hun kinderen nu beter kunnen ondersteunen en stimuleren, wanneer die activiteiten willen ondernemen.

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat het traject niet heeft geleid tot een grotere deelname van de partner en/of gezinsleden. De respondenten geven aan dat hun participatie hetzelfde is gebleven, of dat hun partner en/of gezinsleden (nog steeds) geen tijd of zin heeft.

8 Conclusies en aanbevelingen

In het onderzoek staan vijf onderzoeksvragen centraal. Aan de hand van deze onderzoeksvragen formuleren wij de volgende conclusies over de resultaten van de inburgering in de gemeente Venlo (paragraaf 8.1). In paragraaf 8.2 hebben wij een aantal aanbevelingen opgenomen voor de gemeente.

8.1 Conclusies

In het onderzoek staan vijf onderzoeksvragen centraal. Aan de hand van deze onderzoeksvragen, trekken wij de volgende conclusies over de resultaten van de inburgering in de gemeente Venlo.

1 Wat zijn de resultaten op taalvaardigheid Nederlands die inburgeraars hebben behaald in de jaren 2003, 2004 en de eerste helft van 2005?

Het onderzoek levert de volgende resultaten op voor de taalvaardigheid.

Toetsresultaten

De toetsresultaten voor nieuwkomers en oudkomers zijn als volgt:

Toetsresultaten						
	Nieuwkomers			Oudkomers ⁷		
	0	1	2 of hoger	0	1	2 of meer
2003	28%	37%	35%	34%	51%	14%
2004	13%	43%	44%	51%	38%	12%
1^e helft 2005	35%	28%	38%	30%	37%	33%

Hieruit concluderen wij het volgende:

- van de respondenten behaalt tweederde of meer niveau 1 of hoger als eindniveau
- nieuwkomers eindigen vaker op een hoger niveau dan oudkomers
- het beeld over het behaalde eindniveau is wisselend over de jaren. 2004 springt er positief uit.

Niveaustijging

De behaalde niveaustijgingen voor nieuwkomers en oudkomers zijn als volgt:

Niveaustijging						
	Nieuwkomers			Oudkomers		
	0	1	2 of hoger	Geen	1	2 of meer
2003	30%	42%	29%	100%	0%	0%
2004	21%	58%	21%	70%	29%	1%
1^e helft 2005	39%	33%	28%	43%	45%	12%

Hieruit concluderen wij het volgende:

- van de nieuwkomers behaalt tweederde of meer een stijging van 1 of meer niveaus
- bij oudkomers behalen relatief weinig mensen een niveaustijging; wel is er een stijgende lijn waar te nemen.

⁷ Het aantal oudkomers in 2003 ligt onder de 25; daarmee moeten de resultaten met de nodige voorzichtigheid worden bekeken.

Verder concluderen wij op basis van nadere analyses dat oudkomers op de vier taalonderdelen lezen, schrijven, luisteren en spreken het beste resultaat behalen op het onderdeel spreken (zowel wat betreft eindniveau als niveaustijging). Nieuwkomers scoren ongeveer even hoog op alle vier de taalonderdelen.

Eindniveau vergeleken met streefniveau

De vergelijking van de streefniveaus met de behaalde eindniveaus geeft het volgende beeld:

Vergelijking streefniveau en eindniveau*									
	2003			2004			1 ^e helft 2005		
	onder	behaald	boven	onder	behaald	boven	onder	behaald	boven
Nieuwkomers	49%	44%	7%	37%	52%	11%	40%	49%	11%
Oudkomers	39%	61%	-	64%	26%	9%	30%	41%	9%

Hieruit concluderen wij het volgende:

- de meeste nieuwkomers en oudkomers eindigen niet op het streefniveau dat bij het begin is voorspeld
- nieuwkomers eindigen vaker op hun streefniveau dan oudkomers
- inburgeraars die niet eindigen op het streefniveau, halen meestal een lager niveau dan beoogd
- voor oudkomers wisselen de percentages per jaar sterk; het ene jaar eindigen veel meer oudkomers op hun streefniveau dan in het andere jaar.

2 Hoe beoordelen de deelnemers de inhoud van de trajecten?

Uit het onderzoek blijkt het volgende over de tevredenheid van de deelnemers over de inhoud van hun traject.

Over de inhoud van het traject in het algemeen, zijn verreweg de meeste respondenten tevreden. In de lessen Nederlands hebben de meeste respondenten geleerd wat ze het belangrijkste vonden om te leren, namelijk 'spreken'. De lessen opvoedingsondersteuning worden positief beoordeeld: bijna driekwart van de oudkomers geeft aan niets te hebben gemist in deze lessen.

* 'onder' betekent dat het eindniveau onder het streefniveau ligt; 'behaald' betekent dat eindniveau en streefniveau gelijk zijn; 'boven' geeft aan dat het eindniveau boven het streefniveau ligt.

Onze conclusies op basis van nadere analyses zijn de volgende:

- De respondenten die aangeven iets te missen in de lessen Nederlands, noemen voornamelijk de beperkte diepgang op lezen en schrijven. Daarnaast wenst een aantal respondenten meer ruimte om te oefenen. Een aantal van hen geeft aan dat het oefenen in de les lastig was, omdat grote groepen Turkse en Marokkaanse deelnemers onderling hun eigen taal spraken.
- Degenen die aangeven iets te hebben gemist in de lessen opvoedingsondersteuning, noemen als voorbeeld meer informatie over het onderwijssysteem in Nederland.
- Van de respondenten heeft 20% een (niet verplichte) taalstage gevolgd. Van hen geeft 40% aan dat zij hun Nederlandse taalvaardigheden niet goed hebben kunnen oefenen in deze stage. Als reden noemen ze dat op hun stageplek dialect werd gesproken of dat er veel allochtone medewerkers/deelnemers waren.

3 Hoe beoordelen de deelnemers de begeleiding bij en de organisatie van de trajecten?

Uit het onderzoek blijkt over de tevredenheid over de begeleiding en de organisatie het volgende.

Er zijn meer mensen tevreden dan ontevreden over de begeleiding van de gemeente, het ROC en Vluchtelingenwerk. Het aantal klanten van de Sociale Dienst dat aangeeft tevreden te zijn, ligt relatief laag. Er is een relatief grote groep (met name klanten van de Sociale Dienst) die geen mening heeft over de begeleiding van de gemeente en/of het ROC.

Over de organisatie van het traject is een overgrote meerderheid van de respondenten tevreden. Het meest tevreden zijn zij over de kwaliteit van het lesmateriaal en de docenten.

Onze conclusies op basis van nadere analyses zijn de volgende:

- Wat betreft de begeleiding van Vluchtelingenwerk, valt op dat slechts 4 respondenten aangeven hiervan gebruik te hebben gemaakt. Dit zijn bovendien alleen klanten van de Sociale Dienst, terwijl deze in hun traject alleen lessen NT2 hebben gevolgd.
- Wat betreft de organisatie van het traject, geven oudkomers aan vaak tevreden te zijn over de locatie en de lestijden.

- Hierboven is geconcludeerd dat de meeste tevredenheid het lesmateriaal en de docenten aangaat. Opmerkelijk is, dat de onderdelen waarover de respondenten *niet* tevreden zijn, ook de kwaliteit van het lesmateriaal en de docenten zijn. Het aantal ontevreden respondenten is echter aanzienlijk kleiner dan het aantal tevreden cursisten. Over beide onderwerpen hebben respondenten blijkbaar het meest een uitgesproken oordeel.
- Het overgrote deel van de nieuwkomers (80%) en klanten van de Sociale Dienst (76%) geeft aan dat zij het aantal lessen per week precies genoeg vinden. Iets meer van de helft van de oudkomers is het hiermee eens, maar de rest van de oudkomers had graag meer lessen per week gehad.
- Van de nieuwkomers vindt iets meer dan de helft dat de medecursisten ongeveer hetzelfde taalniveau hadden als zichzelf. Iets minder dan eenderde van de oudkomers en klanten van de Sociale Dienst is het daarmee eens. Oudkomers geven relatief vaak aan dat medecursisten een ander niveau hadden dan zichzelf. Dit valt mogelijk (deels) te verklaren doordat de locatiekeuze bij deze doelgroep een grotere rol speelde bij de indeling van groepen dan de taalniveaus. Hun lessen vinden namelijk plaats in de eigen wijk.
- In totaal hebben 20 respondenten gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de gemeente bood voor kinderopvang. Vrijwel al deze respondenten zijn tevreden over de organisatie, de locatie en de opvangtijden.

4 Hoe beoordelen de deelnemers het maatschappelijk effect van de trajecten op henzelf?

Uit het onderzoek blijkt over het maatschappelijk effect van het traject op de deelnemer het volgende.

Ruim driekwart van de respondenten beoordeelt het maatschappelijk effect van de trajecten op henzelf positief.

Het aantal respondenten dat na het traject contact heeft met mensen die Nederlands spreken, is ongeveer 25% hoger dan voor het traject. Vrijwel iedereen geeft aan na het traject dergelijke contacten te hebben.

Ook het aantal mensen dat deelneemt aan activiteiten is toegenomen na het traject (met ongeveer 10%); alleen voor de klanten van de Sociale Dienst is het gelijk gebleven.

Onze conclusies op basis van nadere analyses zijn de volgende:

- Het percentage nieuwkomers dat contact heeft met Nederlandssprekenden is toegenomen van 72% voor het traject tot 92% na het traject. Voor oudkomers liggen deze percentages op 65% voor en 91% na het traject; voor klanten van de sociale dienst is het percentage gestegen van 50% naar 78%.
- Bij oudkomers en nieuwkomers is er een toename van het aantal mensen dat deelneemt aan activiteiten in de Nederlandse samenleving. Voor oudkomers is dit gestegen naar 47% (ten opzichte van 38% voor het traject), bij nieuwkomers naar 40% (ten opzichte van 28%). Voor klanten van de Sociale Dienst is het percentage dat deelneemt aan activiteiten in de Nederlandse samenleving gelijk gebleven (33%).
- De meeste respondenten die geen contacten hadden met mensen die Nederlands spreken vóór hun traject, geven aan dat hun gebrekkige kennis van de Nederlandse taal hiervan de oorzaak was. Deze belemmering blijkt ná het traject bij alle doelgroepen flink afgenomen. Dit geldt ook voor de deelname aan activiteiten voor en na het traject.

5 Hoe beoordelen de deelnemers het maatschappelijk effect van de trajecten op hun partner en/of gezinsleden?

Uit het onderzoek blijkt over het maatschappelijk effect van het traject op de eventuele partner en/of gezinsleden het volgende.

Ruim eenderde van de respondenten geeft aan dat hun traject heeft geleid tot toename van de contacten met Nederlandssprekenden bij hun partner en/of gezinsleden. Dit geldt ook voor de deelname aan activiteiten. De respondenten die aangeven geen verschil te merken, noemen als belangrijkste redenen dat de partner en/of gezinsleden al contacten hadden met Nederlandssprekenden en/of al deelnamen aan activiteiten voordat de respondent deelnam aan het traject.

Onze conclusies op basis van nadere analyses zijn de volgende:

- Vrijwel alle respondenten geven aan dat hun partner en/of gezinsleden al contacten hadden voor het traject. Ruim eenderde geeft aan dat het traject nog wel heeft geleid tot meer contacten van partner en/of gezinsleden.
- Ruim driekwart van de respondenten geeft aan dat hun partner en/of gezinsleden al deelnamen aan activiteiten voordat de respondent het traject begon. Eenderde van de respondenten vindt dat het traject heeft bijgedragen aan meer deelname aan activiteiten.

- De belangrijkste reden voor de toename van activiteiten en contacten is dat de respondenten zichzelf beter konden redden. Daardoor krijgen de partner en/of andere gezinsleden meer tijd voor zichzelf (en voor contacten met Nederlandssprekenden). Een deel van de respondenten meldt dat zijzelf nu meer zelfvertrouwen hebben en de taal beter spreken, waardoor hun partner en gezinsleden niet meer mee hoeven te gaan om te tolken. Ook geeft een aantal respondenten aan dat zij (vooral) hun kinderen nu beter kunnen ondersteunen en stimuleren, wanneer die activiteiten willen ondernemen.

8.2 Aanbevelingen

De conclusies overziend, doen wij de volgende aanbevelingen aan de gemeente Venlo.

Algemeen

Dit onderzoek heeft een positief resultaat: de meerderheid van de inburgeraars is tevreden over de inhoud en organisatie van de inburgeringstrajecten. Een grote meerderheid van hen heeft contacten met Nederlandssprekenden en neemt deel aan activiteiten in zijn of haar omgeving. Dit geldt ook voor vrijwel alle partners en/of gezinsleden van de respondenten. Zij vinden dat het gevolgde inburgeringstraject daaraan heeft bijgedragen.

Het is volgens ons van belang dat de gemeente Venlo de resultaten van het onderzoek breed bekend maakt. Door de gemeenteraad, de bevolking en maatschappelijke organisaties te informeren over de resultaten, kan de gemeente de beeldvorming over inburgering en inburgeraars actief positief beïnvloeden. Dit kan bijdragen aan het maatschappelijk draagvlak voor inburgering en integratie.

Wij adviseren de gemeente bovendien dat zij deze resultaten meeneemt in de te voeren discussie over de voortzetting van het inburgeringsbeleid en het beschikbaar stellen van gemeentelijke financiële middelen hiervoor.

Integrale aanpak van inburgering

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat inburgeraars vinden dat zij een behoorlijke mate van maatschappelijke participatie hebben. Het is van belang dat de gemeente de inburgeraars na hun eerste stap van maatschappelijke participatie blijft ondersteunen met andere gemeentelijke instrumenten, zoals wijkaanpak, buurtwerk, sport en vrijwilligerswerk. Om verdergaande participatie te bevorderen, adviseren wij om een integrale benadering van het inburgeringsbeleid te (blijven) kiezen. Het programma 'Veelkleurige Vrouwen' is hiervan een goed voorbeeld.

Voortgang blijven meten

De gemeente meet met dit onderzoek de effecten van inburgering en de tevredenheid van de inburgeraars over de trajecten. Hiermee heeft zij een eerste stap gezet in het monitoren van het inburgeringsbeleid. Wij adviseren de gemeente hieraan een vervolg te geven.

Om de effecten van de inburgeringstrajecten op langere termijn te meten, stellen wij voor dat de gemeente dit onderzoek onder dezelfde doelgroep die nu is onderzocht herhaalt over bijvoorbeeld 1 of 2 jaar.

Daarnaast adviseren wij de gemeente dit onderzoek periodiek uit te voeren onder de inburgeraars die hun inburgeringstraject (onlangs) hebben afgerond.

Met het voortdurend monitoren worden de resultaten van (wijzigingen in) het inburgeringsbeleid zichtbaar en heeft de gemeente mogelijkheden om zo nodig tijdig bij te sturen.

Beschikbaarheid van gegevens

Uit de registratiesystemen van oudkomers en nieuwkomers bleek dat er zeer veel verschillende manieren zijn waarop een taalniveau kan worden weergegeven. In onze ogen belemmeren de verschillende notaties de bruikbaarheid ervan voor de gemeente. Weliswaar is de informatie nuttig gebleken voor het invullen van de monitor Inburgering, maar verdere analyses kosten veel tijd en aandacht. Wij bevelen aan dat de gemeente eenduidige afspraken maakt met trajectuitvoerders over de notatie van toetsresultaten en daarbij aangeeft op welke manier zij gerapporteerd wil hebben.

Sturing op inburgering van klanten van de Sociale Dienst

Uit de gegevens van de gemeente blijkt dat de doelgroep klanten van de Sociale Dienst vaak langdurige cursussen Nederlands heeft gevolgd. Hierbij ontbreken afspraken over het te behalen eindniveau en niveaustijging, en over de registratie van taalvaardigheidsresultaten. Bovendien is er een relatief grote ontevredenheid van deze doelgroep over hun begeleiding. Wij constateren dan ook dat de gemeente weinig sturing heeft uitgeoefend op de trajecten voor deze doelgroep. Wij bevelen aan dat de gemeente haar 'grip' op het aanbod voor deze doelgroep vergroot. Onder de nieuwe Wet inburgering is een deel van deze klanten immers waarschijnlijk inburgeringsplichtig en onderdeel van een prioritaire doelgroep.

Betrokkenheid van enquêteurs

De enquêteurs hebben tijdens het onderzoek laten weten dat zij zeer betrokken zijn bij het inburgeringsbeleid van de gemeente Venlo in het algemeen, en daarmee ook bij dit onderzoek. Omdat zij over het algemeen een stevige positie lijken te hebben in de allochtone gemeenschappen in Venlo, verwachten wij dat zij een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de verdere beleidsvorming in de gemeente. Wij bevelen dan ook aan dat de gemeente hen – bijvoorbeeld als klankbord – betreft bij de verwerking van dit onderzoek in het nieuwe inburgeringsbeleid.

Verder hebben wij nog specifieke aanbevelingen over enkele onderdelen van het onderzoek:

Toetsresultaten

In de analyse van de toetsresultaten taalvaardigheid valt op dat bij ongeveer de helft van de respondenten het eindniveau overeenkomt met het streefniveau dat aan het begin van het traject is vastgesteld. Dit komt vaker voor bij nieuwkomers dan bij oudkomers. Wij adviseren de gemeente na te gaan welke oorzaak/zaken hieraan ten grondslag kunnen liggen. Wij noemen hierna een aantal mogelijke oorzaken, zonder limitatief te willen zijn:

- de test waarop het streefniveau wordt bepaald is wellicht niet voor iedere inburgeraar geschikt
- het traject van nieuwkomers is meer gericht op het behalen van het streefniveau dan voor oudkomers
- nieuwkomers hebben een hoger opleidingsniveau als zij naar Nederland komen dan oudkomers.

Taalstage

Het oefenen in de praktijk van hetgeen is geleerd in de les, is essentieel voor het leren spreken van de taal en het begrijpen van het geleerde. In de afgelopen jaren heeft 'slechts' 20% van de deelnemers gebruik gemaakt van de mogelijkheid om vrijwillig een taalstage te doen. In combinatie met de opmerkingen uit de interviews dat respondenten aangeven behoefte te hebben aan meer oefenmogelijkheden, adviseren wij de gemeente na te gaan in hoeverre de taalstages kunnen worden opgenomen als een verplicht onderdeel van het traject.

Verder adviseren wij de gemeente bij het beoordelen van organisaties die aangeven taalstageplaatsen te kunnen realiseren, alert te zijn op de aanwezigheid van een Nederlandstalige omgeving. Wanneer taalstageplaatsen worden geregeld door een trajectaanbieder, bevelen wij aan dat de gemeente hierover eenduidige afspraken maakt bij het inkopen van trajecten.

Begeleiding

Uit het onderzoek blijkt dat verreweg de meeste oudkomers en nieuwkomers tevreden zijn over de begeleiding van de gemeente. Klanten van de Sociale Dienst zijn hierover minder positief.

De gemeente heeft afspraken gemaakt met het ROC over de begeleiding van cursisten gedurende de Nederlandse les en de lessen Opvoedingsondersteuning. Voor een deel van de cursisten is het niet duidelijk dat deze begeleiding heeft plaatsgevonden. Wij adviseren de gemeente met het ROC heldere afspraken te maken over wat de gemeente en de cursisten kunnen verwachten aan begeleiding. Dit geldt vergelijkbaar voor de afspraken met Vluchtelingenwerk over maatschappelijke begeleiding.

Tot slot

De resultaten van het onderzoek zijn positief: de meerderheid van de inburgeraars is tevreden over de inhoud en organisatie van de inburgeringstrajecten. Een grote meerderheid van hen heeft contacten met Nederlandssprekenden en neemt deel aan activiteiten in zijn of haar omgeving. Dit geldt ook voor vrijwel alle partners en/of gezinsleden van de respondenten. Zij vinden dat het gevolgde inburgeringstraject daaraan heeft bijgedragen.